

Toplu Ta??ma Araçlar?n? Kullanma Ölçe?i (TTAKÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Toplu Ta??ma Araçlar?n? Kullanma Ölçe?i (TTAKÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31675>

Özet

Toplu Ta??ma Araçlar??n? Kullanma Ölçe?i (TTAKÖ), bireylerin **toplu ta??ma** araçlar??n? kullanmaya yönelik niyet, tutum ve davran?? kontrolü alg?lar??n? ölçmek amacıyla geli?tirilmis kapsaml? bir psikometrik araçtır. Ölçek, 2017 y?l?nda Ahmet Volkan Yüzüak tarafından doktora tezi kapsamında geli?tirilmis ve **Planlanm?? Davran?? Teorisi** (PDT) temel alınarak yapılandırılmıştır.

79 maddeden oluşan TTAKÖ, özellikle fen bilimleri öğretmen adaylar??n? sürdürülebilir ulaşım davran??lar??n? de?erlendirmeye odaklanmıştır. Ölçek, yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olup (Cronbach Alpha: .936), ulaşım psikolojisi ve çevresel sürdürülebilirlik alanlarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Toplu Ta??ma, Sürdürülebilir Davran??, Planlanm?? Davran?? Teorisi, Psikometrik Ölçek, Ulaşım Davran???, Öğretmen Adaylar?, İç Tutarlılık.

Yazarlar

Ahmet Volkan Yüzüak

Amaç

TTAKÖ'nün temel amacı, bireylerin toplu ta??ma araçlar??n? kullanmaya yönelik alg?lar??n?, inançlar??n? ve niyetlerini derinlemesine analiz etmektir. Ölçek, özellikle bireylerin bu davran?? sergilemelerini kolaylaştıran veya zorlaştıran faktörleri, zaman tasarrufu, kaza riski ve engelleri gibi spesifik unsurlar üzerinden de?erlendirir.

Ölçek, akademik araştırmalarda ve özellikle çevresel psikoloji çalışmalarında, **sürdürülebilir davran??lar??n** planlanması ve bu davran??lara etki eden psikolojik mekanizmaların anlaşılması için güçlü bir araç sağlamayı hedeflemektedir.

Yapı (Construct)

Ölçek, sosyal psikolojide davran??sal niyetleri açıklamada yaygın olarak kullanılan **Planlanm?? Davran?? Teorisi** (PDT) çerçevesinde geli?tirilmiştir. Bu teoriye göre davran??sal niyetler üç ana bileşen tarafından belirlenir: Davran??a Yönelik Tutum (Attitude), Sübjektif Norm (Subjective Norm) ve Algılanan Davran?? Kontrolü (Perceived Behavioral Control).

TTAKÖ'nün 79 maddesi bu bileşenleri ölçmeye odaklanmıştır. Ölçek, maddelerin karmaşık bir

yapıya sahip olduğunu ve çok sayıda alt boyutu içerdiğini gösteren E ve T harfleriyle kodlanmış farklı setler (E1, T1, E2, T2, vb.) kullanılmaktadır. Bu kodlamalar, muhtemelen PDT'nin farklı bileşenlerini veya bu bileşenlerin alt faktörlerini temsil etmektedir.

Geçerlik

Kaynak çalışmada **geçerlik** çalışmalarına dair spesifik istatistiksel bilgi (örneğin, faktör yükleri, uyum indeksleri) sunulmamıştır. Ölçek, **Planlanmış Davranış Teorisi** temelinde geliştirildiği için, yapı geçerliğinin teorik çerçeveye uygunluğunun incelenmesi beklenmektedir.

Geliştirme sürecinin bir doktora tezi kapsamında gerçekleştirilmiş olması, ölçeğin kapsamlı bir içerik geçerliği ve görünüş geçerliği sürecinden geçtiğini düşündürmektedir. Detaylı geçerlik analizleri ve faktör yapısı bilgisi için orijinal doktora tezine başvurulması önerilir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığı, **Cronbach Alpha** katsayısıyla analiz edilmiştir. Ölçeğin tamamı için elde edilen **güvenirlilik** katsayısı 0.936'dır. Bu değer, ölçeğin maddelerinin birbiriyle son derece tutarlı olduğunu ve yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Elde edilen yüksek katsayı ($\alpha > .90$), **TTAKÖ**'nün ölçtüğü yapıyı güvenilir ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve **psikometrik** açıdan sağlam bir iç yapıya sahip olduğunu ifade etmektedir.

Faktör Analizi

Kaynak çalışmada doğrudan bir **faktör analizi** sonucu sunulmamıştır. Ancak, ölçeğin 79 maddeden oluşması ve farklı harf-sayı kodlamaları (E1, T1, E2, T2, E11) ile derecelendirilmesi, çok boyutlu bir yapıyı ve muhtemelen **Planlanmış Davranış Teorisi**'nin temel bileşenlerini (Tutum, Sübjektif Norm, Algılanan Kontrol) yansıtan alt faktörlerin varlığını düşündürmektedir.

Ölçeğin boyut yapısının belirlenmesi için açılmaya ve doğrulanmaya faktör analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır. Bu analizlerin sonuçları, ölçeğin referans tezi içerisinde detaylı olarak incelenebilir.

Ölçek Bilgileri

Test Tipi: Geliştirme

Format: 79 maddeden oluşan, çok boyutlu yapıyı ölçmek üzere tasarlanmış bir öz bildirim ölçeğidir.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri (Ö?retmen Adaylar?)

Ya? Grubu: Yüksekö?retim seviyesindeki yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, Hacettepe Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülen bir doktora tezi kapsam?nda Fen bilimleri ö?retmen adaylar?n?n sürdürülebilir davran??lar?n? incelemek amacıyla uygulanm??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek, maddelerin ait oldu?u alt boyuta göre farklı Likert tipleriyle puanlanm??t?r. Puanlama sistemi, ölçülen yapıya göre de?i?en derecelendirme aral?klar?n? içermektedir:

E1, T1; E3, T3; E5, T5; E8, T8; E9, T9; E10, T10 alt boyutlar? için: 1 (Hiç mümkün de?il) ile 7 (Oldukça mümkün) aras?nda 7'li derecelendirme.

E2, T2 alt boyutlar? için: 1 (Çok önemsiz) ile 7 (Çok önemli buluyorum) aras?nda 7'li derecelendirme.

E6, T6 alt boyutlar? için: 1 (Hiç) ile 5 (Çok fazla) aras?nda 5'li derecelendirme.

E7, T7 alt boyutlar? için: 1 (Çok kötü) ile 7 (Çok iyi) aras?nda 7'li derecelendirme.

E11 alt boyutu için: 1 (Hiçbir zaman) ile 5 (Oldukça sık) aras?nda 5'li derecelendirme.

Anahtar Kelimeler

Toplu Ta??ma Ölçe?i, TTAKÖ, Ahmet Volkan Yüzüak, Sürdürülebilirlik, Planlanm?? Davran??, Psikometri, Ula??m.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

?leti?im E-posta Adresleri: volkanyuzuak@bartn.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Bart?n Üniversitesi (Yazar?n e-posta adresine dayanan tahmini akademik kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2017

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik amaçlarla kullan?m? için sorumlu yazar Ahmet Volkan Yüzüak ile ileti?ime ge?ilmesi gerekmektedir. Kullan?m detaylar? ve izin ?artlar? için yazar?n e-posta adresi kullan?labilir.

Referanslar

Yüzüak, A. V. (2017). *Fen bilimleri ö?retmen adaylar??n?n sürdürülebilir davran??lar??n?n planlanm?? davran?? teorisi temelinde de?erlendirilmesi* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ölçe?in orijinal doktora tezine [YÖK Ulusal Tez Merkezi](#) üzerinden eri?im mümkündür.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [toplu-tasima-araclarini-kullanma-olcegi-ttakotoad.pdf](#)

Toplu Ta??ma Araçlar??n? Kullanma Ölçe?i (TTAKÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?itirilmemi?tir.

TTAKÖ 79 maddeden olu?maktadır.

T6.1 Zamandan tasarruf yapaca??mdan dolayı kolay olur.

T6.9 Kaza riski azalaca??ndan dolayı kolay olur.

T5.10 Engelli ve çocuklu ki?ilerin araçlar? rahat bir ?ekilde kullanamad???ndan dolayı zor olur.